

De sede principatus animæ.

A Democritus & Plato sedē præcipuæ partis animæ in toto capite statuunt. Strato in ea capitis parte, quæ supercilij respondet. Erasistratus in membrana, quæ inuoluit cerebrum. Herophilus in concauitatibus cerebri. Parmenides, & Epicurus in toto pectore. Stoici cuncti in toto corde, uel in spiritu cordis. Diogenes in arterijs cordis solū, quæ spiritum continent. Empedocles in sanguine: quidam in ceruice cordis, alij in membrana uestiente cor. nonnulli in septo transuerso. Iuniores quidem in ea corporis parte, quæ à capite ad septum transuersum peruenit. Pythagoras uitalē facultatem in corde, mentem autem & rationem in capite, tanquam in arce, habitare credidit.

De respiratione.

Empedocles initio respirationem fieri sic arbitratur, Cum primum foetus humor incipit minui, (nam plurimus in eius ortu fuit) tum primum aer ad uacuum replendum patētibus meatibus succedit. postea calor innatus erumpere cum uelit, aerem foras eijcit, & eo reuertente, rursus aer subsequitur: hoc inspiratio, illud expiratio cognominatur. Nunc autem sanguine pro cursu suo per nares aerem pellente, & recursu eundem attrahente, respirationem confici iudicat. Id nos in clepsydri spectare monet. Asclepiades pulmonem infundibuli uicem præstare dixit, causamq; respirationis esse attenuatum aerem in concauitate pectoris. illuc enim externus aer, quod crassior sit, fertur, & inde reijcitur: cum pectus tale sit, ut neq; multum aeris continere, neq; prorsus eo carere possit. Is igitur qui in pectore subsistit aer, tenuior paulatim efficitur: & quia totus simul nequit excerni, ingredientis ponderi cedēs, foras egreditur, non aliter ac in cucurbitulis euenit. Idem uoluntariam respirationem esse credidit: collectis quibusdam angustissimis meatibus, qui pulmonibus insunt, & uoluntati nostræ obtemperant. Herophilus motricem facultatem relinquit in neruis, in arterijs, & musculis, pulmonemq; censet motus quatuor habere: unum quo extra positum aerem attrahit: alterum quo attractum in pectus exprimit: tertium quo expressum denuo recipit: quartum, quo receptum foras demum eijcit. Sed hi motus partim quatuor, partim duo sunt. nam primum & tertium pulmonis extensio facit, secundum & quartum eiusdem uisceris contractio peragit. Pectus autem bis tantum mouetur, semel cum se dilatat, & aerem à pulmone adducit: iterū, cum se colligit, & acceptum anhelitum eidem restituit.

De affectibus.

C Stoici sensus in principali facultate animi collocant: affectus in membris quos afficiunt. Epicurus utrosq; in membris affectis reponit. Strato tam sensus, quam affectus in principe animi facultate statuit. In ipsa siquidem tolerantiam sitam esse, quemadmodum ex doloribus & cruciatibus, colligi potest, quas fortes intrepide subeunt, meticulosi plus equo formidant.

De diuinatione.

Plato, & cum eo Stoici diuinationem admittunt, quæ uel numinis alicuius præsentia, uel propriæ mentis diuinitate, uel soluto per somnū animo celebratur. Verum hi plura diuinationis genera probant. omnia Xenophanes, & Epicurus tollunt. Pythagoras aruspiciam tantum improbat. Aristoteles & eum secutus Dicaearchus duas relinquunt, somnium, & furorem. nam licet animas immortales esse non concedant, eas tamen diuinum in se quiddam habere fatentur.

De insomnijs.

D Democritus insomnijs fieri putat simulachrorum obseruatione. Strato cogitationem, aliam quandam naturam in somnis habere. tunc em̄ melius ipsam sentire credit, atq; ideo magis etiam cognoscere. Herophilus partim à Deo submitti somnia dicit, quæ necessario contingere iudicat: partim à natura cōfingi, cum animus rerum sibi utilium uel futurarum etiam formas effingit. partim casu fieri: confusa hæc sunt, & imaginum occurso procreata. tunc em̄ ea spectantur, quæ desideramus, id quod amantibus euenit, qui sibi per somnium amicas tenere uidentur.

De semine.

Aristoteles, excrementum ultimi alimenti semen definiuit, quod in se uim conficiendi tale aliquid continet, quale est id, à quo proiectum est. Pythagoras optimi sanguinis spumam semē asserit, uel nutrimenti partem quandam superabundantem, qualis & medulla, & sanguis est. Alcmaeon cerebri particulam. Plato spinalis medullæ profluuium. Epicurus corporis & animæ modicum quiddam auulsum. Democritus ab omnibus præcipuis corporis partibus semen deriuari credit, ut ossibus, carne, uenis.

An semen corpus sit.

Leucippus, & Zeno, corpus, ipsum dicunt. semen enim pars est animæ, anima uero secundum eos corporea. Pythagoras, Plato, Aristoteles, uim feminis quæ ipsum, ceu mens disponit, incorporam: affusum autem humorem, corpus asseuerant. Democritus, & Strato, uim quoq; corpus esse contendunt, spiritus cum sit.

An foemina semen afferat.

Pythagoras, Epicurus, & Democritus, foeminas quoq; semen effundere censent, feminales alueos cum habeant, qui in uterum ex aduerso profluunt, atq; istud causam esse ut etiam mulieres feminis usum appetant. Aristoteles, & Zeno, humorem quidem eas emittere concedunt, non

Spurij.

Bß ij tamen

GALENI DE HISTORIA

tamen concoctum id semen esse dicunt, uerum ex congressus fatigatione, quendam ueluti sudorem. Hippo. foeminas non minus maribus semen effundere opinatur, quicquam tamen ipsum ad conformationem foetus non conducere, cum extra uterum incidat. hinc mulieres aliquot, uiduas praesertim, absque uirili concubitu semen interdum emisisse.

De conceptu.

Aristoteles concipere foeminas arbitratur utero menstruus expurgato: cum mensibus nanque puri sanguinis quoque portionem quandam descendere, quae uirili semini congregiendi foetum exorditur. Impediri uero conceptum iudicat, uteri immundicia, animi consternatione, mulierum sterilitate, uirorum impotentia.

Vnde mares foeminae nascantur.

Empedocles pro caloris frigorisue conditionibus mares foeminasue gigni pronunciat. hincque illud, quod fertur manasse, primos masculos in oriente & meridie natos e terra, foeminas autem sub septentrione & occidente. Parmenides oppositum sentit: mares, ob densitatem in septentrione, foeminas, ob raritatem in meridie genitas. Anaxagoras tum masculos procreari dicit, cum dextre partis semen, in dextram uteri ceciderit, & sinistrae in sinistram: foeminas autem cum locorum permutatio facta fuerit. Cleophanes cuius mentionem fecit Aristoteles, mares, e dextro, foeminas, e laevo testiculo prodire credidit. Hipponax in naturam feminis causam refert. nam si ualidum & compactum extiterit, mares: sin imbecillum & diffluens, foeminas procreat.

De monstris.

Empedocles monstra nasci dicit, si multum fuerit semen, si paucum, si diuulsum, si euandidum, si inordinato motu immissum. Strato uel quia additum, uel quia detractum, uel quia transpositum, uel quia tumidum aliquid sit. nonnulli medici, quia tunc uterus spiritu distortus fuerit.

Cur mulieres, quamuis frequenter concumbant, raro tamen concipiant.

Diocles medicus saepe concumbentes foeminas raro concipere iudicat, uel quia semen non emittant, uel quia minus, quam conueniat, uel quia tale, ut in eo uis prolifica non sit, uel quia caloris, frigoris, humiditatis, siccitatisque plus minusue, quam par sit, habeat: uel denique quia resolutus uterus, semen non contineat. Stoici uirilis membri obliquitatem culpant, ut qui recte semen iaculari non possit. item genitalia si inter sese parum conueniant, ueluti cum uterus introrsum absistit, penis autem illuc non attingit. Erasistratus uterum tantum accusat, qui modo latior est, quam deceat, modo angustior, aut callos habeat, quibus uteri meatus obstruantur.

De geminis, & trigeminis.

Empedocles abundantia feminis, & distinctione duos tresue simul infantes concipi dicit. Asclepiades id ipsum naturae semini ascribit. nam ut hordeum reperitur, quod duarum, & trium ordinum spicas gignit, ita fertilissimum semen extat, quod duos pluresue foetus procreat. Erasistratus in apprehensionem matricis causam refert, ut in brutis quoque contingit. nam earum uterus cum bene purgatus fuerit, tunc ad corripendum semen descendit. Stoici uulvas dicunt habere loculos. cum igitur in duos semen inciderit, geminos: cum in tres abierit, trigeminos foetus edii.

Vnde similes parentibus filij gignantur.

Empedocles foetum illi similem fore dicit, cuius semen superarit: dissimilem, si calor qui semen insequatur euaporarit. Parmenides e dextra parte uteri patri similem prodire infantem arbitratur, e sinistra matri. Stoici e toto corpore & anima semen descendere censent, eiusque unamquamque particulam ad similitudinem membri illius, a quo descendit componi. perinde ac si pictor astitaret, qui ex alicuius inspectione uultum similibus coloribus effingeret. atque hoc pacto generis forma figuraque retinetur. cum uero tam mater, quam pater semen effundat: si matris semen uincat, matri similem filium nasci: sin uincatur, patri.

Cur dissimiles parentibus filij nascantur.

Complures medici casu & fortuna id euenire putant, nam simul atque tam maris, quam foeminae semen refrigit, dissimiles parentibus nati redduntur. Empedocles ad mulierum cogitationem, quam inter concipiendum habuerunt, infantes formari credit. siquidem illas quod pictam imaginem statuamue aliquam eo tempore adamabant, imaginibus statuisque similes foetus plerumque genuisse. Stoici tacita quadam discordia radiorum & simulachrorum mentis, quo tempore semen effluebat, parentibus filios dissimiles reddi arbitrantur.

Vnde mares infocundi, foeminae steriles fiant.

Medici foeminas steriles inquirunt uteri densitate, raritate, duritie, obstructione, quam uel cauto, uel callus faciat. item animi languore, corporis tabe, & eiusdem malo habitu, uel demum, quia distortus conuulsusue sit uterus. Diocles uiros infocundos arbitratur, uel quia semen prorsus non emittunt, uel quia minus, quam conueniat. uel quia infocundum, uel quia uieto pene sint, aut ita distorto ut iaculari semen in uterum non ualeat, aut ita pusillo, ut in uulvam non ascendat. Stoici discordes coeuntium uires qualitatesque culpant, quas si quis diuellat, & sui generis alteri coniungat, euincet natura, & foetum procreabit.

Demulorum sterilitate.

A Alcmaeon mulos ideo non generare credit, quod genituram nimis tenuem habeant, id autem frigiditate contingit. mulas autem non concipere, quia ipsarum uulua non hiscat, id est, os non pandat. Empedocles in eius paruitatem & angustiam causam refert, ut quam prae exiguitate, cum etiam uentri retorte cohareat, nec iactus seminis attingat, nec si attingeret, ipsum excipere posset. Diocles Empedocli consentit se plerumque in dissectionibus uidisse scribens mularum uuluas oblique collocatas, euenireque, ut ea de causa mulieres quoque non concipiant.

An foetus in utero sit animal.

Plato foetum in utero adhuc existentem, animal idcirco arbitratur, quod se moueat, quod alimentum capiat, quod demum increseat. Stoici contra partum ipsum uentris defendunt. non aliter enim infantes, atque fructus, quos arborum partes esse constat, cum maturuerint, decidere. Empedocles & ipse respirare quidem, non tamen animal esse foetum in utero putat. Diogenes sine anima partus effundi sentit, magno tamen calore praeditos, qui statim ut in lucem editus est infans, in pulmonem conuenit, & ex eo loco frigentem aerem trahit. Herophilus naturales motus infantibus relinquit, spirationem adimit. motuum autem instrumenta neruos esse, sed partum tum denique animal euadere, cum primum editus aerem attrahere coepit.

Quomodo foetus in utero nutriatur.

Democritus, Epicurus, infantes dicunt in utero commorantes nutrimentum ore suscipere, hinc fieri ut in lucem editi partus, mamillas quamprimum ore conquirant. nam & intra uulua papillas quasdam esse, e quorum foraminibus alimentum ducunt. Stoici per umbilicum foetibus transmitti nutrimentum asserunt, & hac de causa obstetrices ipsum statim, ut quis editus est, ligare consueuissent, orisque rictum digitis aperire, quod cibus aliunde iam conquiri incipiat. Alcmaeon perinde atque spongas undique toto corpore alimentum foetus assumere credidit.

Quid primum in utero absoluitur.

Stoici membra pariter omnia compleri dicunt. Empedocles spinam primo, quae carinae speciem inter corporis membra praese fert. Alcmaeon caput, in quo princeps animi facultas consistit. Aristoteles cor, a quo uenae pulsantes, & quiete originem ducunt. aliqui magnum pedis digitum, quidam umbilicum malunt.

Cur septimestres infantes uiuant.

Aristoteles, & Hippocrates, ita hac de re sentiunt, si intra septem menses uterus impleatur, deorsum inclinatur, & id quod editur uiuit: si impleatur quidem, sursum autem repat, foetus quidem in octauum mensem ortum differt. Sed cum extensione debilitatus umbilicus, alimentum uix adducere queat, infans ubertim, ut solebat, non nutritur, atque ideo semienectus fame nascitur. quod si nonnum mensum expectet, utero iam descendente, tum quoque integer egreditur. Polybus dies centum octuaginta duos, & dimidium sufficere putat, ut ortus aliquis uiuat: quod spacium quamuis sex menses comprehendat, septimum tamen computatur, quia dies ultimi septimum mensem incurunt. tot autem diebus a bruma ad solstitium Sol peruenit, ac redit. Octo uero mensium non uiuere, quia sursum rediens uterus umbilicum distendat, distentus non facile nutrimentum transmittat, atque ideo foetum imbecillum reddat. Mathematici octauum mensem, ideo nascentibus inimicum pronuntiant, quia nulla societate octauum zodiaci signum cum primo teneat: septimum amicum: quoniam opposita radiatione iungat. quod si quis octauo mense nascatur & uiuat, infelicem & breuem omnino uitam traditurum. sunt autem a se inuicem disiuncta Aries & Scorpius, Taurus & Sagittarius, Gemini & Capricornus, Cancer & Aquarius, Leo & Pisces, Virgo & Aries, Libra & Taurus. Diocles & empirici scire se dicunt octauo mense natos uiuere, infirmos tamen eos, atque ideo frequenter mori. Timaeus duodecim mensibus partum gestari credidit, nouem tamen eos interdum existimari, interdum & septem, quia non semper statim a conceptione menstrua supprimantur.

De ortu animalium.

Qui mundum genitum dicunt, animalia quoque genita concedunt, & interitura: qui ingenitum asserunt, ea sibi uolunt semper succedere. partes enim mundi sunt animalia. quamobrem Anaxagoras, & Euripides, nihil, inquit, interit eorum quae sunt, sed in aliud commutatum, diuersam speciem suscipit. Anaximander in aqua putat animalia primum orta, spinosisque corticibus inuoluta fuisse. uerum postea cum aetatis processu in siccum exiissent, obruto cortice modicum tempus superuixisse. Empedocles animalia primum edita, quemadmodum & stirpes etiam, nequaquam inter se recte commissa credidit, sed parum conuenientibus partibus composita: secundo nata, sic inter se partibus iuncta fuisse dicit, ut quales nunc statuae sunt, tales uiderentur: tertio postmodum orta membris ex sese prodeuntibus extitisse: quarto demum genita non amplius ex uno aliquo simili ut terra, uel aqua constituisse, uerum e sese, iam foeminarum pulchritudine ad procreandum uiros incitante. Cuncta uero animalia pro temperatura conditione quatuor generibus esse distincta. sponte namque alia aquas petunt, tanquam naturae suae plus accommodas. alia aerem adeunt, quod eius in se plurimum contineant. alia terram incolunt, ex eo quia suapte grauitate illuc trahantur. alia toto pectore uocem effundunt, quod aequali temperatura constituta sint.

Spurij.

BB iij

De gene

GALENI DE HISTORIA

De generibus animalium, & an omnia sensu prædita rationis usum habeant.

Extat liber Aristotelis, in quo quatuor generibus animalia facit, terrestria, uolantia, aquatica, cœlestia. stellas namq; ac cœlum ipsum arbitratur animal immortale ratione q; præditum. Democritus, & eum secutus Epicurus, cœlestia non enumerat. Anaxagoras animalia cuncta rationem agendi quamuis continere non dubitet, omnibus tamen quam passibilem & mentis interpretem appellamus, non concedit. Pythagoras, & Plato, bruta quoq; rationem habere fatentur: corporis autem intemperie rationis usû carere, præsertim cum loquendi facultatem non habeant, ut canes & simiæ, quæ licet aliquid ganniant, non tamen illud quicquid id est eloqui ualent. Diogenes & ipse non expertia quidem bruta rationis asserit et intellectus, uerum partim corporis crassitie, partim humore nimio, nec discurrere, nec aduertere, sed affici perinde, atq; furentes solent, in quibus præcipua animi facultas delinquit.

Quanto tempore foetus in utero formetur.

Empedocles in hominibus à trigésimosexto die foetum incipere dixit, unde quinquagesimo partibus omnibus absolui. Asclepiades in masculis, q; calidissimi sint, uigésimosexto die membra distingui, quinquagesimo consummari credidit, quosdam tamen etiam intra hoc tempus formari: foeminas autem intra duos menses incipere, quarto compleri frigidiores cum sint: alias autem animantes ex elementorum facili congressu pariter totas & inchoari, & absolui.

Ex quibus elementis membra singula constent.

Empedocles carnem ex æquali quatuor elementorum portione constare uoluit. neruos ex igne, terra, & aquæ partibus duabus. ungues ex neruis, aeris contactu refrigeratis. ossa ex aquæ, & terræ partibus æqualibus composita quidem uideri, constare tamen è quatuor elementis, in quibus ignis, & terra dominantur. sudores & lachrymas attenuato, & eliquato sanguine manare.

Quo tempore homo perfectus sit.

Heraclitus, & Stoici homines inquit perfectos esse, transacto secundo septennio, quo tempore semen adolescētes excernere incipiunt. nam & arbores tum perfectas haberi, cum fructum gignere cœperint: imperfectas quoad fructum effundere non ualuerint. Aristoteles post septem annos hominem perfectum existimat. ab eo siquidem tempore boni, maliq; notionem pueris inesse, disciplinæq; tum eos capaces haberi: alij tertio septenario perfici nos arbitrantur. quod iuuenes facti tunc pubescimus, & plurimum corporis uiribus præstemus.

De somno, & morte.

Alcmaeon sanguinis recessu in uenas ipsius confluxui deputatas somnum fieri censet: mortem uero, si prorsus omnis illuc abscedat, quia frigidum corpus, ita nimium redditur: expergisci uero nos idem sanguinis eiusdem reditu putat. Empedocles calore sanguinis parumper frigefacto, somnum: prorsus refrigerato mortē oboriri credidit. Diogenes, si, inquit, sanguis qui per uniuersa membra diffusus est, uenas impleat, & aerē, qui in uenis continetur, non tamen totum in pectus, & uentrem pellat, somnū pariet, & ea membra solito plus incalescent. sin totum protrudat, mortem inferet. Plato, & Stoici dormire putant animalia quiescente spiritu illo, qui sensibus uigilantibus ministrat. non quia uelut in terram concidat, sed quod ad principem animi facultatem feratur, quæ intra supercilia sedem habet. occidere uero si spiritus ille prorsus omnem motum amittat.

Somnus, & mors animi sint an corporis.

Aristoteles tam ad animū, quam ad corpus somnū quidem spectare iudicauit. Somni uero causam esse uaporē, quem uenter in caput submittit, & calorem, qui in corde uiget, crudo alimēto refrigeratū. mortem uero solius corporis esse. mori namq; animam non posse. Anaxagoras ex longa corporis fatigatione somnum excitari credidit, corpusq; nō animū ipsum affici. cæterum animas quoq; mori cum à corpore separant. Empedocles mortem opinatur discessum eorum ex quibus homo constitit, propterea q; tã animas, q; corpora occidere, somnū uero caloris secessu aduenire.

An stirpes animalia sunt.

Empedocles non solum animatas, sed animalia quoq; stirpes arbitratur. id autem cōiici, quod se cōmoueat, q; ramos intentos teneant, q; adductos uix sequi permittant, quod remissos celeriter adeo reducant, ut pondus etiam secum auferant. Aristoteles animam quidem eas habere, non tamen animalia esse concedit. animalia namq; sentiunt, appetunt, & ex eis aliqua etiam intelligūt. Stoici, & Epicurei, stirpes ne animam quidem habere uolunt. animalia namq; solum animam habere, ac eorum alia concupiscere & prosequi, alia rationem quoq; possidere. stirpes autem non animæ, sed casus instinctu pullulare.

Quo pacto stirpes augeantur.

Empedocles, inter animalia stirpes primum è terra natas asserit, ante q; Sol circumageretur, diesq; à nocte discretus esset. eas quoq; maris & foeminae rationem coniunctas habere, ex temperamenti conuenientia: crescere uero ob calorem, qui terræ subest, quamobrem ipsas sic terræ partes esse, ut foetus uteri. fructus aut ignis & aquæ, illius quæ stirpibus insunt, excrementa censerit: frondes amittere, quibus ætatis calor humorem absumpserit: semper frondere, quæ maiorem succi copiam habent, ut laurum, oleam, palmam: saporum uarietates, cum ex alimenti diuersitate,

tum

A tum ex stirpium differentia nasci, quæ è terra id quod sibi simile est, attrahunt. neq; enim tam uitium differentiam, quam soli diuersitatem, dissimilia uina procreare.

De nutrimento, & incremento.

Empedocles animalia censet alimenti conuenientis accessu nutriri: crescere, multi caloris presentia: minui, caliditate diminuta: tabescere demum, & extingui utroq; ablato. Huius autem ætatis homines, si primo genitis hominibus comparentur, infantium instar esse.

De febre.

Erasistratus ita febrem definiuit. febris est motus sanguinis conceptacula spiritus subintrantis nullo febrientis assensu factus. nam ut mare cum nullis uentis infestatur, quiescit, cum aliquo uento præter modum impellit, undiq; fluctuat: sic in corpore cum sanguis excitat, spiritus conceptacula subit, ibiq; excalet totum corpus incendit. placet quoq; ipsi febrem etiam unum ex hisce accidētibus esse, qui alicui morbo superueniunt. Diocles ex his, quæ uidemus, ea, quæ latent intueri nos monet, & cum uideamus, inquit, inflammationibus, abscessibus, uulneribusq; febrem subsequi. ob orta febre, licet aliquid istorum fieri non cernamus, intus tamen aliquid eiusmodi factum esse credendum est. Herophilus etiam nullo præcedente morbo, febrem quandoq; concitari dixit.

B

De morbis.

Alcmaeon sanitatem constare credidit ex æqualitate caloris, & siccitatis, frigoris, & humiditatis, item dulcedinis, amaritudinis, & id genus alijs. morbos autem excitari, quoties istorum unum aliquod cæteris dominetur. singulorum namq; excessus societatem dissoluit, atq; ita morbum parit. Diocles, cum ex inæqualitate elementorum, quibus corpus compositum est, tum ex aeris constitutione morbos oboriri existimat. Erasistratus ægrotare nos arbitratur ob alimentum uel nimium, uel incocctum, uel corruptum: sanos uiuere, si ciborum quantum sufficiat, assumpserimus: & dum eos assumimus, ordinem quendam seruemus.

De senectute.

Stoici, & medici pariter omnes consentiunt senectam inopia caloris aduenire, ac qui plus caloris habuerint tardius senescere. Asclepiades, Æthiopus arbitrat celerius alijs in senium deuenire. sexagesimo siquidem ætatis anno, quam eorum corpora Sol plus, quam par sit, excalfaciat. Britannos contra annis centum uiginti perdurare. namq; cum frigidam regionem incolant, calorem ingenitum diutius conseruant. Æthiopes enim quos iugiter Sol relaxat, rarum, Britannos, cum sub ursorum degant, spissum corpus habere. atq; ideo longiorem uitam ipsos traducere.

C

GALENO ASCRIPTVS LIBER, CUI TITVLVS EST, PROGNOSTICA DE DECVBITY INFIRMORVM, EX MATHEMATICA SCIENTIA.

Iosepho Struthio interprete.

CENSURA.

Liber anilium fabularum, & superstitionis plenus.

De astrologie dignitate.

D **O** N S T A T quidem uel ex Stoicorum philosophorum sententia, qui non minus in loquendo, quam in bene uiuendo fuere semper exquisitissimi, qualis, & quam exactæ ueritatis sit mathematica scientia: nihilominus cum præfens sermo de his est institutus, quæ ars medica perhibet, necessarium uisum est nobis, medicorum præstantissimorum assertiones afferre, tum ut mathematica cognoscatur ab omnibus, tum ut ipsi medici, quamuis non omnes, plurimi tamen eam partem suæ artis, qua ipsi ad præuidendas res plurimas utuntur, mathematicæ scientiæ se debere intelligant. Hippocrates igitur uir præcipuus, ac in rerum scientia admiratione dignus, inquit: Quicumque in medicina se exercent, eius autem philosophiæ ignari sunt, qui docet dare iudicia de rebus à natura earum desumpta (physiognomoniam uocant) horum animus in tenebris perpetuo oberrans fatigatus consenescit: Non solum non recte agere huiusmodi homines: sed etiam plurimum decipi dicit: ait enim eorum animum errore confici ac defatigari, quod uisum physiognomonie ignorant. Cum autem maxima pars astrologie ad eam, quam diximus physiognomoniam,

Spurij.

B B iij moniam,

GAL. DE DECUBITV PROGNO.

moniam, seu philosophiã iudicatoriam pertineat, liquet illũ si partẽ laudauit, multo magis totam E
laudauisse. Diocles aut̃ Carystius medicus & orator, non solum hoc idẽ dicit, ut & tu ipse scis, sed
etiam asserit, ueteres medicos ex diuersitate luminis, & cursus Lunæ præcognitiones, quę in mor-
bis fiunt, conficere solitos fuisse. Cum uero dignitate, & eruditione præstantissimi uiri, qui medi-
cinæ partem præcognitoriam, non solum diligenter persecuti sunt, sed etiam scriptis suis ad auxe-
runt, idq̃ non solum ex sua arte, sed aliunde etiam sumpto auxilio, aliqua de ijs rebus memoriã p-
diderunt, inde & tu charissime Aphrodisi, si decubitum infirmi diligenter exploraueris, atq̃ uete-
rũ illorum quos diximus, principijs institeris, uberrimam tuæ artis frugem es accepturus, præco-
gnoscendo ac prædicendo ea, quæ infirmis sunt euentura. Rem autem hinc ordiamur.

De schematibus Lunæ in Ariete.

Ante omnia considerare oportet progredientẽ Lunam, sit ne in augmento, an decemẽto sui
cursus, non luminis, in quo multi decepti sunt. Si igit̃ eo tẽpore, quo quispiã primo decumbit, Lu-
na in aliquo signorũ duodecim, suo motu moueri incipiat, accedẽs ad oppositã signi partẽ, (pars
aut̃ signi opposita est, quæ maxime, & ex diametro distat) præsertim uero si tũ etiã cõiunctionem
cum Sole faciat, unde tandẽ à cõgressu factõ in xvi partẽ egressa, soluta iam cõiunctione in ma-
iorem sui cursus magnitudinẽ tendat, occidet infirmũ sub aduentũ in clxxx partẽ. Si uero pri-
mũ decumbente infirmo, Luna cursu suo diminuta incedat, morbum ad oppositã usq̃ signi partẽ
protractum, ubi diametrum exierit, in salubriore egritudinẽ transmutabit. Aduerte aut̃ & motus,
seu testimonia stellarum reliquarũ: si enim tẽpore incipientis decubitus, Luna in cursum maiore
tendat, interim aut̃ & in schemate Solis (aspectus alijs uocãt) extiterit, augebit morbum, & pericu-
losiore faciet. Si aut̃ & lumine, & motu aucta sit, inuitabile infirmo periculũ dabit, ubi diametru
attinget. Quod si in adurẽtcm Solem Iuppiter forte inciderit, ipsa unã cum Ioue Soli schema offe-
rente, morbum quoad fieri poterit securiore faciet: siue etiã in schemate tetragonũ Iouis (quadra-
tum nostri uocant) existat, infirmis sanitatem restituet aduentante diametro. Si uero Saturni adu-
sti schema accederet, cursum aut̃ suum eo tẽpore diminiuit, in summo discrimine ac periculo infir-
mum reponet, aduentante incepti cursus parte cc. Si uero & posteaq̃ à cõiunctione se redeme-
rit, in minorẽ cursum ferat̃, mortẽ inuitabilẽ inferet, circa partẽ incepti cursus clxxx. Si autẽ
tempore cõcepti decubitus Sol Lunæ schema o dederit, ipsa uero tunc cursum siue etiam lumẽ mi-
nuat, minuet̃ & morbus, ubi uentũ fuerit ad partẽ incepti cursus cc. ac postea occurrente bono
aliquo schemate, ad sanitatẽ suam infirmus redibit. Si autem & cõiunctionẽ futuram etiã motu
diminuto solutura est, sanitatẽ restituet circa partẽ incepti cursus clxxx. Opus aut̃ erit animad-
tere in primis, quomodo stellæ singulis signis sint repositæ, & quẽ sitũ habeant: ex progressu em̃
Lunæ per signa duodecim causæ morborum cognoscunt̃. Scito aut̃ si quis calculos, seu numeros
negligenter disposuerit, nihil uere posse succedere: falsitatis aut̃ non res ipsa, sed qui negligenter
se gerit, causa est. Disquirito tandẽ accurate, & figurã genituræ: ex ea enim singula exacte cogno-
scunt̃. Decumbẽte igitur aliquo dum Luna est in Ariete, existẽs in schemate Solis, morbus acci-
det ex eo, q̃ ægroto à radijs Solis caput exustum est. dolor erit in membranis capitis. erunt febres
continue, erunt uigilię, incensiones nimie, sitis, asperitas lingue, uisio, ac ueluti flamma in thora-
ce, dolor in hepate, pulsus retracti ac inordinati. Huic utilis est detractio sanguinis, ac mitigantiũ,
& refrigerantiũ adhibitio: alienatio enim mētis futura est, & phrenitis. Quod si interim nullus ex
planetis beneuolis Lunã protexerit, ac ipse etiam Saturnus unã simul tetragonũ Lunæ addiderit,
ultra septimã nõ uiuet, præsertim si tum Luna motu, aut lumine augeat̃. Si autẽ decumbat aliquis
dũ Luna est in Ariete, affecta maleuoli schemate, tetragono scilicet aut diametro, uel si cũ eo fue-
rit cõiuncta, oportebit eũ ipsum planetã animaduertere: & siquidẽ fuerit h, causa est in capite, mor-
bus est lethargus, ægroti sunt somnolẽti, insensiles, frigidi, neq̃ eandẽ seruant æqualitatẽ morbi.
nunc em̃ augefcit, nunc minuit̃. Quod si Luna tum motu aut lumine, aut utroq̃ est diminuta, sum-
mã ac extremam (ut & antea diximus) morbi accessionẽ timeat, circa partẽ incepti cursus cc. Cõ-
spicito aut̃ eo tempore & stellas alias: si em̃ z aliquo schemate Lunæ annuerit, magnũ quidẽ infir-
mo periculũ est subeundũ: prætergressus tamen diametru, sanus seruabit̃. Si autẽ Mercurius solus
prædicto scopo (Lunæ scilicet cũ Saturno, ita ut diximus situatæ) schema suũ addiderit: citra ullũ
dubium morietur. Si uero Mercurius unã cum Marte ignito, hos tu redemptores magis, q̃ inter-
emptores censeto: tua porro intererit omnẽ prudentiã ac solertiã infirmo adhibere, cum te non la-
teat Saturnum efficere affectiones frigiditas, & rheumaticas. At uero si Mars dederit schema, præ-
sertim diametrum Lunæ motu etiam & lumine augefcẽti, hos faciet capitis affectus, alienationes
mentis, phrenitidas, iræ impetus, phlegmonas, accensiones, insultus sanguinis. Oportebit igitur
in omnibus ijs adhibere ea, quæ refrigeradi, & remittendi potestatem habent, hisq̃ utendum ma-
xime circa tetragonum: à tetragono em̃ trium dierum spacio incipiet uigere magnitudo morbi:
futuri aut̃ sunt usq̃ ad incepti à Luna cursus diametru periculosissimi, & acutissimi affectus. Si aut̃
huic scopo (Lunę scilicet cũ Marte in eo, ut diximus, situ repositę) Mercurius etiã suũ schema ad-
iuxit, post exacta tanta pericula infirmus sanabit̃, Mercurius em̃ Marti probe congruit, Saturno
minime. Quod si decubat aliquis, Luna aut̃ sit in schemate Iouis, aut Mercurij, & Veneris, et si pro
utriusq̃

A utriusque planetæ natura, in æquales est factura ægritudines, & in diuersos affectus infirmos translatura, proculdubio tamen sanantur. Operæpretium autem erit te animaduertere rationem uitæ, horas, exercitia, balnea, potus uini: & si quidem ad Saturnum pertinent, qui ægritudine afflicti sunt, tenebuntur desiderio balneorum, sessionis quietæ, frequentis nutrimenti, calidæ potionis: qui autem Martem attinēt, frigidæ potionis, motus, uini, inquietudinis. Vtile est igitur te iuxta singulos planetas, suo cuique modo desiderio non aduersari: quælibet enim stella cuius rei desiderio tenetur, eadem reficitur recreaturque. Non arbitraberis autē Aphrodisi optime (ut ego opinor) curas eiusmodi contrarias esse rationibus medicorum: ego enim qui bene naturas stellarum cognitās habeo, dixi quibus quæque rebus delectetur, ubi fuerit ab omni noxa ac uitio aliena. Si autem dum Luna est in σ Solis decumbat aliquis, Saturnus autem in tetragono sit aut diametro, aut etiam Lunam præsens adeat, quæ lumen & motum suum diminuat, erit morbus quo ad originem, ex crapula, & diuersitate ciborum ac multitudine: futuræ autem sunt febres cum astrictione alui, inflammationes hypochondriorum, articularum dolores, pulsus retracti, ac inordinata totius corporis supercalefactio, circa pulmonē autē & sinistrū latus, erit sensus grauitatis. Huic auxilio erit subtractio sanguinis, ac usus eorum omnium, quæ habitum corporis soluere possunt. Quod si **B** nemo ex beneuolis Lunā protegit, omnino diametrum uiuus non supergredietur: immo si & Mars idem schema quod Sol habuerit, aut ex diametro Lunam aspexerit, supra primum incepti cursus tetragonum non uiuet. At si beneuoli adfuerint, & Lunam inspexerint, periclitatus sanabitur.

De schematibus Lunæ in Tauro.

Si quispiam decumbat Luna existēte in Tauro, maxime hora diei, Sol autē Lunā offerat diametrum, aut tetragonum, erit morbus ex multitudine sanguinis, aderit astrictio alui, aderunt accensiones, dolores colli & circa ossa, superflua uigilia, desiderium rerū frigidarū & uini. Huic sanguinis detractio plurimum conducet, atque ea omnia utilia erunt quæ uim aperiēdi habēt. Saturno autē idem schema quod Sol habente, si nullus beneuolus protegit, diem undecimum non transiget: si autē beneuoli præsentēs adsunt, aut schemata porrigunt: post exacta pericula uigesimo die sanabitur. Si autē Luna, ut diximus, posita in Tauro, decumbat aliquis, motus autē Lunæ & lumen minuitur, ad hæc Saturnus quocumque tandē in schemate reponatur, præsertim si & ζ pariter schemate cōtineatur, affectus ægritudinū iuxta signi propriā naturam erunt tardī motu, difficiles cognitu: quos crederes absentes esse: cum tñ ægrotum affligunt, aderit uirium prostratio, ac totius corporis debilitas, stomachus appetitu priuatur, calor in profundo latet, articularū dolores incessunt, **C** totū corpus male habet. Hæc autē ego tibi in omni zodiaci signo indicia ppono, ut dū aliquod horū se tibi obtulerit, circa infirmū dubius non hæreas. Signū autē hoc natura sua tēpestates ac uentos cōcitāt, ac eorū quæ in mari & terra eueniunt indicia facit: idcirco oportebit te præcipuā capitis curā habere, hoc. n. est quod primā morbi cām cōtraxit, quāuis hoc ita non appareat: totū neruofum genus cōpatit, præter cætera stomachus: pulsus profundī ac reptātis formicæ spēm præ se ferentes, præsertim de die: ppter ea utilissimū quidē erit infirmū nutrire: non tñ tu pusillanimis subtractionē sanguinis uereare (licet id nimiam subinde debilitatē inducat) neque subductionem alui, nec alia quæ euacuat. A tetragono autē incepti cursus usque ad diametrum æger diligentius est obseruandus: & si quidē posteaquē cōiunctionē Solis euaserit, meliora indicia Luna ostendit, soluetur morbus in diametro: si autē euadens cōiunctionē peius indicat, maxime si tēpore cœpti decubitus nullus ex beneuolis protexit, ultra diametrum non supuiuet. Si autē decūbat aliquis existente in Tauro Luna, cū schemate Martis (præsertim ubi Luna est amphicyrta) augēs motus suos, cā morbi erit circa collū & hypochondria, idque ex ingurgitatione ac cibo nimio: febres aderūt urētes, alui astrictiōes: asperitas linguæ, amaritudo oris, sitis nimia: ipsi autē ægroti oculis torui, truces aspectu, sermone audacissimi, qui aduersus suos facile iritātur ac exiliūt. Oportet igitur summā diligentiā strictæ aluo & educationi sanguinis adhibere, neque desiderio frigidæ potionis eorū multū aduersari: **D** morbi ipsi à principio quinque dierū spatio acutiores erūt: uigebūt usque ad septimā. Hic autē ad alia te esse etiā attētū oportet: si. n. cōspexeris Ω in quarta, scias ægrū, pcliuē & aptū esse cardiacæ passioni: ideo fac ut omni hora totius septimanæ accuratus sis, ut citra incōmodū uinū exhibeas, & frigida alia. Si autē trāfacta septimana æger in deterius labitur, ultimū illi uale dicitō, proculdubio enim obibit. In hmōi uero indicationib. oportebit te & horarū aptitudinē inquirere, id quod fiet si repereris horas eas quib. schemata beneuolorū pdeūt: hæ tibi plurimū cōferent tā in nutriēdo, quā in lauādo & exhibēdo potu: si. n. hora bonorū schematū cibus offerat (licet hoc dictis medicorū non nihil repugnare uideatur) plurimū conferet infirmo. Quod si Lunæ in illo quem diximus loco residētī ζ aut η aut θ schemata dederint, siue ipsa motū augeat, siue minuat, certum salutis in diametro affuturæ indicium tibi esto: quare citra exhibitionem aliorum sola attenuatē diæta utere.

De schematibus Lunæ in Geminis.

Si quis decūbit existente in Geminis Luna, cui adsit præsens h uel schema diametrum aut tetragonum offerat, causa prima morbi erit ex nimijs laboribus, uigilijs, & maxime ex itineribus. Quod si tum Luna motum & lumē augeat, locus affectus erit manifestus, morbus breui seipsum declarat: augeri uero incipiet à die tertia usque ad uigesimalium. erunt enim leuiusculæ febres, &

GAL. DE DECUBITV PROGNO.

macies quæ per nocturnos assiduosq; labores exinanito sanguine contracta est: aderunt & splenis grauitates. Vbi aut ex beneuolis nullus protexerit, Mars aut idem quod Saturnus schema habuerit: post diem trigessimam obibit. Si uero boni praesentes affuerint, aut Lunam inspexerint, chronicis ac periodicis morbis detentus tandem sanabitur. Si aut decubat aliquis in geminis Luna existente, cui tetragonum uel diametrum Mars offerat, uel praesens apud eam sit, augefcete eius lumine & motu, morbus incurret periculosus & molestissimus: erunt enim febres continua, adstrictiones alui, uisiones magna, pulsus retracti ac inordinati. huic igitur competet sanguinis detractionio. Et si ex beneuolis nullus Lunam protegit, Saturno idem quod Mars schema obtinente, morietur in diametro: si uero beneuolus aliquis Lunam intueatur, post tanta pericula seruabitur. Si decubat aliquis in Geminis Luna existete, praecipietes causae morbi erunt labores & balnea: morbus aut qualibet humiditate exaggeratur magis. Quod si Saturnus una cum Mercurio schemata adiciant, maxime Luna diminitis gradibus abscedete a Sole, erunt dolores circa operas scoptu las & lumbos, totum corpus calet, & ad similitudinem ambustorum in superficie dolet. Huic inutile fuerit si de uno loco ad alterum transferatur, id quod ipse optabit: aduersatur illi & frigida quicunq; potio usq; ad septimam. Si autem Luna incidens in Solis coniunctione, in minores motus progrediatur, sine dubio morietur. Quod si praedicto scopo Lunae. scilicet cum Saturno & Mercurio, ita, ut diximus, posita, accedet tempore coepti decubitus schema alicuius beneuoli, infirmi ipsi ab alijs ad alia mala transferentur, in ischias, & id genus alios articularum dolores. Quantitas temporis morborum ostendetur ex coniunctione Lunae. i. accessione ad stellas beneuolas, quae infirmos redimunt. Hanc aut rationem & in alijs omnibus signis obserues. Non ignores & illud, quod in quocunq; signum Luna intrauerit, illic imperium habet. Scito & hoc, quod planetae quae sunt diametrum Lunae porrecturi, facile ipsimet hoc indicant. Si autem Luna, ita ut in priore exemplo dictum est, in Geminis existente, tempore coepti decubitus Mars aut Sol aut uterq; simul schemata sua porrigant (praesertim si Luna sit amphicyrta) ipsa uero Luna in maiorem motum feratur, aeger ita omnino sibi persuadabit, ut credat se certo moriturum: proinde lametabitur, flebit ac tristabitur. in loquedo erit proptus & audax. diuersas simulacrorum seu phantasmatum spes ante oculos cernet, quae omnia illi sunt ad morbum. augent. n. illum & deteriorum reddunt. de die aut & stomachi debilitas incurrit, & panniculorum capitis dolores inuadunt ita, ut infirmi dissoluantur, & pulsum motu penes careant. Oportet igitur fomentandi resoluendiq; diligentem curam habere, sanguinem detrahare, ac cibos opportune exhibere. Ex coniunctione aut Solis cognosces, sit ne futura morbi solutio: & si malum stomachi prosperius tibi apparebit, & panniculorum capitis dolores abscedent, sanabuntur sine dubio infirmi. At uero si a diametro morbus in maius augetur, & tabes uentriculo inuecta fuerit, citra ullum dubium peribunt: maioribus autem auxilijs quae apud medicos in usu sunt opus esset. Si autem ad signum hoc Geminorum tempore decubitus incepti, beneuolae stellae schemata porrigunt, siue Luna motum augeat siue minuat, medicatione opus non erit: diata enim, aere bono, balneis, deambulationibus, exercitationibus, morbus abigetur: aliquando etiam in tetragono infirmi liberantur.

De schematibus Lunae in Cancro.

Si decumbat quispiam Luna in Cancro existente, cui Saturnus uel praesens iungatur, uel porrigat diametrum aut tetragonum, erit morbi prima causa balneum & refrigeratio. aderit fluxus ad thoracem. aderunt tusses. aderunt constipationes, febres non uolentae, sed tamen malignae, pulsus parui ac debiles, grauitas in lateribus. Huic congruunt omnia quae calefaciendi uim habent. Si uero ex beneuolis nemo Lunam intuetur, longiore aegritudine detentus post diem quadragessimam obibit: at si beneuolus aliquis Lunam inspiciat, plurima mala perpeffus tandem sanabitur. Si aut decumbat aliquis Luna in Cancro existente, cui Mars aut praesens iungatur, aut tetragonum siue diametrum obijciat, erit prima morbi origo ex nimio uomitu, ac ea agitatione, quam cholera uocant, aut uentriculi subuersione. Huic igitur congruunt ea quae constringunt & refrigerant. Quod si ex beneuolis nemo Lunam inspiciat, ad primum tetragonum incepti cursus obibit: si uero beneuolus aliquis aspiciat, in primo incepti cursus tetragono sanabitur. Si aut decumbat aliquis Luna existente in Cancro, erit morbus ex repletionem uini & ingurgitatione: inchoabitur autem a commotione distensioneq; membrorum affectorum: eger interrogatus bene morbum edifferet. Erit autem aliquando ex uomitu etiam citra repletionem: aeger male de se sperabit afflictus dolore laterum, optabit aeri frigido semper exponi. quapropter & uestes dilacerat. Saepius aut & coli dolores incurrunt, maxime transacta diametro: proin oportebit non solum a frigidis abstinere, sed etiam adhibere ea quae resoluant & confortent, praesertim in principio. Si autem Luna non sit immunis, sed Martis aut Solis aut utriusq; aliquo schemate opprimatur, febres assurgunt augenturq;, pulsus sunt inaequales, nunc debiles, nunc firmi. Confert autem huic sanguinis detractionio facta in tempore: a principio enim quinq; dierum spacio usq; ad incepti cursus partem, cum comitabuntur affectum laterum diuersa & praua accidentia. Quod si nemo beneuolorum protegit, futurum est ut a coniunctione Solis neruosum genus male afficiatur, ita ut capti tandem mente uociferent & acclament: iuxta autem naturam signi huius mala de nocte magis affligunt. Si autem a coniunctione Solis Luna motu diminuto se est redemptura, non priuata praesidio bonorum, aeger in morbum periodicum